

REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, Piața mare nr. 80
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukas Nachf.,
Nux. Angenfeld & Kneric Les-
ner, Heinrich Schick, A. Op-
plich Nachf., Anton Oppelk.
In Budapesta la A. V. Golber-
ger, Ekstein Bernat, Iuliu Le-
opold (VII Erzsébet-körut).
Prețul inserțiilor: o serie
garmond pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tariful și învo-
ială. — RECLAME pe pagina
1-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LXX.

GAZETA apare în fiecare zi

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
cile postale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
târgul Inului Nr. 80. etagiu
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 145.

Brașov, Sâmbătă-Duminecă 1 (14) Iulie.

1907.

A cui e răspunderea cea mai mare?

De ceea-ce ne-am temut am avut parte. Trebuie să bem paharul amar până în fund.

Sâmbăta trecută s'a intrunit reprezentanța Comunității de avere a foștilor grăniceri în Caransebeș. Am fost seduși a crede, că conștiința și mândria națională va învinge în această reprezentanță. Dar ne-am înșelat amar. Dintre 99 membri ai ei numai 17 și-au dat votul în contra încercării meschine a celor dela guvern și a uneltelor lor de-a compromite cu desăvârșire cauza învățământului secundar românesc în acele părți.

Am crezut că, după-ce decisiunile ministeriale resping cu dispreț condițiunile formulate de către comunitatea de avere, se va găsi în sânul acesteia o majoritate, care să dea ministrului cel puțin în parte răspunsul meritat, declarând, că dacă e vorba așa, atunci comunitatea își va lua de samă și nu va mai da fondul adunat de 100 mii coroane pentru un gimnaziu românesc în favorul înființării unui „gimnaziu mare regesc maghiar al Severinului.“

Nici măcar atâta n'a fost în stare să facă majoritatea din comunitatea de avere pentru salvarea intereselor de viață ale învățământului nostru! Cu ignorarea totală a programului nostru național și a luptelor îndelungate, ce le poartă națiunea noastră pentru egala ei îndreptățire națională, cu călcarea și desavurarea propriului lor trecut să mulțămira cei din Comunitate a pretinde numai ca la noul gimnaziu maghiar din Caransebeș să se creeze o catedră a limbei române, care să fie predată ca studiu obligat ordinar. Și acum nici măcar pentru aceasta mai mult decât modestă cerere, nu s'a întrepus majoritatea comunității de avere, ci a votat orbește ce i-a cerut președintele acesteia, unealta de frunte a guvernului, Burdea. Auziți acolo, cu ce să le vină

acest Burdea grănicerilor, că Apponyi s'ar fi scuzat că atunci când a promis — când și cui?; desigur tot numai lui Burdea — că va introduce limba română ca studiu obligator la gimnaziu, nu ținuse cont de lege, dar va face să se propună limba română la gimnaziu ca studiu facultativ. „Nu ținuse cont de lege“. De care lege? De aceea prin care vor să stărpească cu ori ce preț instrucțiunea românească pe toată linia? Căci mai există legea, care dispune nu ca să se propună limba română ca studiu facultativ, ci ca să se înființeze gimnaziul și alte școli medii chiar cu limba de predare română în ținuturi românești cum este al Severinului. La această lege s'au provocat de nenumărate ori și deputații români naționaliști, pentru care fapt însă a fost timbrați de răi patrioți, fiindcă nu vor să știe nimic de legea ce și-o fac maghiarizatorii dela putere ignorând și călcând legile sancționate de Majestatea Sa, cum e și cea amintită dela 1868.

De ce să mai stăruim însă asupra unor lucruri pe care toată lumea românească dela noi le cunoaște în deajuns? Pentru acuma nu ne rămâne decât a înregistra cu durere adâncă suflească hotărârea umilitoare și servilă luată de comunitatea de avere din Caransebeș în chestiunea cea mare vitală a poporului nostru bănățean.

Ceeace s'a întâmplat Sâmbăta trecută la adunarea din chestiune grănicerească, nu este numai eveniment de toate zilele, ci este o adevărată nenorocire pentru noi și românismul nostru în vremurile grele ce le străbatem.

Răspunderea pentru aceasta nenorocire o poartă aceia, cari s'au făcut uneltel ministrului în contra neamului lor, și a căror cap, vizibil și bine cunoscut din purtarea lui în anii din urmă, este chiar președintele Comunității de avere Burdea.

Să nu uităm însă nici un moment că, deși este căpetenia meschinărilor ce s'au urzit pentru a da o lovitură de moarte cauzei culturale române din Severin, Burdea nu e nici el decât o unealtă în mâna celor puternici. Dacă a reușit totuși a zăpăci mințile oamenilor și ai câștiga prin tot felul de apucături pentru cauza adversară, aceasta este o dovadă că la grăniceri e putred mărul, care pe când trăia încă generalul Doda părea a fi atât de rumen și sănătos.

Cine poartă vina că de atunci până acum s'a produs o schimbare atât de intristătoare până și în mințile și inimile unei părți mari al grănicerilor?

Spre a răspunde cu temei, și cum se cade la aceasta întrebare, trebuie să ne ridicăm mai sus și să privim lucrurile mai de departe. Doda a fost un conducător și bărbat de încredere distins al partidului național român. Până a trăit el și-a împlinit datoria în serviciul cauzei acestui partid. Ce a făcut însă, ce și cum a lucrat partidul de atunci ca să susțină și să apere conștiința și mândria națională și spiritul cel bun românesc între bravii grăniceri de odinioară și să-i ferească de rătăcirii cum e cea de azi?

Știm cu toții că partidul nostru național a trebuit să încerce în cele două decenii din urmă cele mai grave lovituri. Acestea trebuiau însă nu să'l condamne la amorțire, ci să-i oțelească puterea de rezistență. Dacă totuși se pare că aceasta nu s'a întâmplat căci la din contră era imposibil să suferă un desastru ca cel dela Caransebeș, care este adevărată cauză? Dela deslegarea acestei întrebări, dela diagnoza bună ce se va face partidului nostru național atârnă mai mult decât o îndreptare trecătoare, atârnă însuși viitorul partidului și al cauzei mari și sfinte ce-o reprezintă.

Nu mai insist deci asupra faptului, ci constat numai, că este foarte lătit atât între școlari, cât și între părinți; dar fiind bazat pe păreri cu desăvârșire greșite, trebuie combătut și publicul mare trebuie deslușit.

În două puncte greșesc mai cu samă, aceia, cari clasifică din punct de vedere utilitar obiectele de învățământ din școlile medii: întâiu a) ei pierd din vedere caracterul sau felul școlilor medii, — a doua b) în accentuarea punctului de vedere utilitar, uită cu totul punctul de vedere intelectual-moral.

Să analizăm pe rând aceste greșeli de temelie!

Școlile medii după felul lor, nu sunt școli practice și speciale, cu alte cuvinte: școlile medii nu pregătesc pe nimeni în mod practic și special pentru o carieră anumită, ele nu sunt școli speciale și practice nici pentru notari comunali, nici pentru comercianți, nici pentru medici, nici pentru avocați, nici pentru profesori și nici pentru preoți. Toate aceste cariere își au școlile și cursurile lor speciale, pe cari trebuie să le învețe cineva anumit numai după-ce a măntuit învățătura în școlile medii. Școlile medii sunt un tip de școli generale și mai mult teoretice. În școlile medii ne agonisim o cultură generală și multilaterală, care e menită să fie temelie tare și sigură a oricărei învă-

Tratările pentru pact se vor continua și astăzi Sâmbătă, mâne Duminecă și poate și Luni în Viena. Pe la mijlocul săptămânii viitoare, prim-ministru Weyerle se va duce la Ischl, ca să raporteze Monarhului. Tratările actuale, se crede, că vor aduce o înțelegere principiară în toate chestiunile de până acuma; vor rămănea pendente numai vre-o câteva chestiuni de detalii. După cum stau azi lucrurile, amândouă guvernele vor prezenta la toamnă deja parlamentelor, proiectele privitoare la pact. Informațiile acestea le-a dat un membru al guvernului unguresc unui ziarist din Viena.

Dieta ungară a luat vacanță până la 10 Octomvrie st. n. a. c. În ultima ședință ținută Joi în 11 Iulie st. n. a fost între altele la ordinea zilei raportul comisiei, pentru censurarea încheierii conturilor statului din anul 1904. Deputații Hencz și Buza sunt de părere, că foștii miniștrii Tisza și Hieronymi ar trebui puși sub acuză, pentru că au întrebuințat din venițele căilor ferate suma de 200,000 cor. Ministrul Weyerle a căutat să mulcomească pe antevorbitorii săi, zicând că împrejurările grele cer uneori ca un partid ori altul să observe în cutare chestie o ținută, care nu corespunde tocmai principiilor partidului respectiv, în vederea unui scop mai mare decât considerațiile de partid.

O alianță italo-ruso-austro-ungară. Ziarul italian »Corriere della Sera« precum și cel francez »Figaro« vorbesc în ultimul număr, despre încheierea unei alianțe între Austro-Ungaria, Italia și Rusia, în vederea intereselor comune, ce au de apărut în peninsula balcanică. Pentru încheierea acestei alianțe, tratează acum ministrul de externe al Italiei Tittoni cu baronul d'Aehrenthal. Se caută a se stabili condițiunile pentru o acțiune comună în Balcani. La această acțiune se va asocia apoi și Rusia, al cărei ministru de externe Isvolsky, se va întâlni în luna Septemvrie cu baronul d'Aehrenthal.

»National-Zeitung« scrie în numărul său de ieri, că știrea aceasta e neîntemeiată și adaugă că de o alianță între Italia și Austria nu poate fi vorba acum, fiindcă ambele state au stabilit de mult un mod de a-și apăra interesele comune în Balcani. Deasemenea există de multă vreme o înțelegere în această privință între Austria, Italia și Rusia. De altfel — încheie autorul articolului în chestie — Germania nu are

FCILETONUL »GAZ. TRANS.«

Discurs festiv

rostit la serbarea încheierii anului la școlile medii gr. or. române din Brașov în 29 Iunie st. v. de Virgil Onițiu director gimnazial.

Onorat public!

Lubită tinerime școlară!

Mi-am făcut obiceiul, ca la încheierea festivă a anului școlar să tractivez câte o chestiune școlară, despre care cred că este de însemnătate atât pentru tinerimea școlară, cât și pentru părinții acesteia. Sunt atâtea prejudeții, atâtea păreri greșite răspândite între elevi și părinți în ceea ce privește școala, educația, învățământul, încât am sentimentul că nu rățesc pe cărări greșite, dacă stăruesc și de astădată pe calea apucată și voi să combat unele prejudeții și păreri greșite, cari sunt foarte răspândite între părinți, și îndeosebi între școlari.

Mă voiu mărgini de astădată la o singură chestiune: la clasificarea obiectelor de învățământ din școală după rostul ce-l au sau nu-l au pentru unul sau pentru altul dintre școlari.

»Eu vreau să mă fac popă« — zice unul — »ce-mi trebuie mie Geometria, Fizica și Istoria naturală?« »Eu mă fac notar comunal« — zice celălalt — »de ce

folos îmi este Latina și Elina?«... »Eu mă aplic la comerț« — zice al treilea — »ce-mi trebuie mie limbile clasice și Istoria?«... și așa mai departe. Unuia i se pare de prisos unul dintre obiectele de învățământ, altuia altul. Și mâncând din această clasificare a obiectelor de învățământ din școlile medii, mulți se cred îndreptățiți a neglija sau pe unele sau pe altele, ba mai mult chiar, a pretinde, ca și profesorii să facă același lucru și să treacă cu vederea neglijența lor din acele obiecte, cari lor nu li se par de folos.

Această clasificare utilitară a obiectelor de învățământ însă — durere — nu se practică numai între școlari, ci în deobște și între părinți. Chiar între părinții cu cultură de carte se aude foarte des lamentația, că se face muncă de prisos în școlile medii cu o samă mare de obiecte, de cari cei mai mulți elevi nu vor avea nici un folos practic în viață și din cari în cel mai scurt timp au să uite mai tot ce-au învățat. »Cu ce m'am ales eu din toată matematica ce-am învățat la gimnaziu?«, zice unul, »cu nimic. Adăția, subtracțiunea, multiplicațiunea și diviziunea — asta-i tot cu ce m'am ales. Și — dacă-i vorba — și aceste le-am învățat încă în școala populară... De celelalte: ridicări la pătrat, la cub, rădăcini, logaritme, etc. habar nu mai am și nici nu-mi trebuiesc la nimic!«, zice tot el.

țături practice și speciale în viitor, deci a oricărei cariere de viață. În școlile medii nu zidim case nici cu un etaj, nici cu două, nici parterre, nici pompoase, nici modeste, ci punem temelie puternic cimentată pentru ori ce casă sau palat, ce ar voi cineva să clădească în urmă. Și fiind-că cei mai mulți școlari abia după absolvirea școlilor medii ajung să știe că pe ce carieră se pot aplica, așadar numai mai târziu știu, că ce casă sau ce palat au să-și zidească pe temelie pusă în școlile medii, de aceea școlile medii prefer să facă o temelie mai largă și mai tare, decât una prea subredă, pentruca aceasta să poată suporta orice clădire, fie cât de pompoasă. Și în sfârșit omul care știe înainte, că el nu va zidi decât o căsuță modestă în viața practică, acela nici nu va sta 8 ani de zile în școlile medii, pentru de a-si ridica o temelie prea vastă, ci se va mulțumi cu temelie mai mică și mai modestă ce i-se oferă în 4 sau în 6 clase numai.

Temelie intelectuală și morală, adică: cultura generală, pe care o dau școlile medii, făcând ori cui cu puțință de a urma mai târziu la orice școală practică și a se califica pentru ori ce carieră practică, — este un rezultat al învățământului proporționar din toate obiectele de învățământ ce se propun în școlile medii, și în deosebi în gimnaziu. Precum temelie tare a unui edificiu măreț se compune dintr'un

nici un interes ca să se amestece în treburile acestor trei mari puteri.

Din Croația.

Apelul partidului Starcević.

În ziua, în care era să se intru-nească dieta amânata, la 11 Iulie, deputații partidului Starcević au adresat un apel către poporul croat, în care zic între altele:

»Reprezentanții aleși ai poporului, prin cea mai nouă faptă violentă a Maghiarilor și a reprezentanților lor în guvern, a Banului Rakodezai, au fost împiedecați în urma amânării dietei croate a-și ridica vocea în aceste zile grele. Partidul Starcević este și rămâne adversarul pactului dela 1868, încheiat în mod nelegal și va face deci opoziție energetică Banului Rakodezai, precum și ori cărui guvern, care stă pe baza pactului.

Străbunii poporului croat au ales pe Habsburgii ca regi ai lor, în mod de sine stătător. Astăzi suntem sclavii Maghiarilor, 2 bucăți din teritoriul nostru, Fiume și insula Murin, ni-le-au răpit Ungurii. La noi fâlăie steagul unguresc, iar table și inscripțiuni ungurești arată domnia ungurească.

Și nu-i destul cu aceasta. Ni-se atacă ce avem mai scump, limba noastră maternă. Politica unei înțelegeri cu Maghiarii, politica rezoluției fiimane a suferit naufragiul în modul cel mai rușinos. Este acum și în viitorul rândul poporului croat de a da încredere numai acelor bărbați, cari totdeauna au fost contrarii pactului cu Ungaria.

Partidul Starcević va lucra cu toate mijloacele, de a elupta pentru poporul croat, independența de drept public. Partidul Starcević chiamă pe toți Croații sub steagul său, spre a elupta libertatea Croației, dela Ungaria.

Partidele coalitate croate țin conferențe în Agram. În aceste conferențe, ce se vor continua, s'a stabilit de a se pune toate în mișcare, de a provoca dizolvarea dietei și nouă alegeri. Coaliția vrea să publice o proclamație către poporul croat.

Gimnaziul din Caransebeș. Din Caransebeș se anunță, că din 99 reprezentanți ai comunității de avere au luat parte la recenta adunare generală a comunității, în care s'a decis asupra sorții gimnaziului de stat, 97 reprezentanți. Dintre cei de față 17 reprezentanți, toți preoți independenți, au votat contra propunerii lui Burdia cu excepția preotului Ioan Chendi din Petnic, care a votat contra. Ceilalți reprezentanți, în cea mai mare parte învățători comunali, au fost siliți să voteze la porunca lui Burdia.

Mișcarea țărănească în România. Din diferite județe ale României s'au semnat din partea sătenilor, noi agitații, țărani refuzând să iasă la seceriș. Pentru a se preîntâmpina însă ori-ce răscăleală, cari ar putea avea urmările celor de astă primăvară, autoritățile au început să ia măsuri de prevenire. Astfel trupele din toată țara

amestec proporționat de peatră, cărămidă, pietriș, ciment, nisip, var și de apă și nu poate fi lipsită de nici una dintre aceste elemente constitutive ale solidității sale, tot așa este și cu soliditatea culturii generale ce se dă în gimnaziu: ea nu poate fi lipsită de peatra cunoașterii limbii și literaturii naționale, de cărămidă învățământului clasic și istoric, de pietriș cunoașterii limbilor culte străine, de nisipul cunoștințelor naturii, de cimentul matematicii, de varul educațiunii trupesti și de apa ce pătrunde în toate și peste toate: învățământul religiunii.

În deosebi limbile clasice își au vrăjmașii cei mai înverșunați în mulțimea de elevi, cari cred că nu vor avea nici un folos practic în viața de aceste studii.

Trebuie să fim înțeleși asupra unui lucru. Învățarea limbilor clasice în gimnaziu nu este un scop de sine. Cunoașterea acestor limbi este numai un mijloc: cel mai puternic, cel mai sigur și mai neînșelător mijloc de-a cunoaște direct epoca cea mai mare și mai strălucită de cultura omenească, epoca clasică a culturii antice elino-romane. Iar cunoașterea acestei strălucite epoci de cultură, cunoașterea ei directă din chiar operele ei de artă și de literatură păstrate până azi — constituie o parte foarte însemnată din cultura generală a păturii noastre intelectuale. Cine nu a pătruns în vraja culturii antice prin far-

au primit ordin să fie gata pentru orice eventualitate. Din garnizoana Bucureștilor a plecat la Piatra-Olt batalionul 2 de vânători și un escadron de roșiori. Pe de altă parte regimentele de infanteria concentrate în tabăra dela Cotroceni au primit ordin, ca să fie gata de plecare la cea dintâi înștiințare.

Conflictul pentru limbă în „Reichsrath“.

Se știe că Cehii au ridicat postulate deosebite în privința vorbirilor, ce se țin în camera deputaților, în altă limbă decât în cea germană. Ministrul-președinte Beck s'a văzut necesitat a conferi cu Cehii și cu Germanii în chestiunea aceasta a limbii parlamentare. Ministrul-președinte a făcut propunerile sale, cari au fost primite de majoritate.

Dintre postulatele Cehilor s'a acceptat numai unul, ca adecă propunerile și interperetările făcute în limbile negermane să fie alăturate în viitor la protocol. Pretențiunea uniunii cehice însă, ca vorbirile negermane să fie stenografate și reproduse în protocol, nu s'a primit. Guvernul a susținut, că acestei pretențiuni nu i se poate satisface fiindcă nu poate fi dusă în împlinire practică, deoarece ar trebui să se înființeze pentru toate limbile un birou stenografic, ceace e cu neputință.

Acesta e rezultatul desbaterilor asupra limbii parlamentare. S'a adus o soluțiune provizorie ba s'a făcut un început și cu acesta pare a fi cea mai mare parte dintre Cehii mulțumiți. Ei ar fi voit să i se dea limbii cehice o pozițiune excepțională față cu celelalte limbi negermane. Dar au trebuit să se convingă, că aceasta nu se poate în împrejurările date.

Din casa magnaților.

Declarațiunea Croaților. — Magnații croați părăsesc ședința.

În ședința de Joi a casei magnaților a luat cuvântul la proiectele de lege privitoare la funcționarii dela căile ferate, membrul casei George Tomisits dând cetera următoarei declarațiuni:

»Proiectul din chestiune este cu privire la individualitatea politică națională a Croației, Slavoniei și Dalmației gravaminos, pentru că în acel proiect se contestă dreptul exclusiv al limbii croate ca limbă de serviciu pe întreg teritoriul acestor țări, drept, care nouă, ca națiune politică ne compete, ne este asigurat și în mod hotărât ne este garantat prin convențiunea de drept public încheiată pe de o parte între Ungaria și pe de alta între Croația și Slavonia și ca atare a fost înarticolată ca lege fundamentală specială pentru Ungaria în art. de lege XXX: 1868, iar pentru Croația-Slavonia-Dalmația ca lege fundamentală specială în art. de lege I: 1868.

»Dispozițiile acestei convențiuni, cari formează o parte din constituțiunea atât a Ungariei cât și a Croatiei-Slavoniei, se pot schimba în virtutea §-lui 70 din aceea convențiune numai în chipul, în care ele au fost create, adecă cu concursul tuturor acelor factori, cari au încheiat această convențiune. În urmarea aceasta noi deputații delegați ai dietei Croației, Slavoniei și Dalmației suntem nevoiți să vedem în prezentarea acestui proiect de lege, prin care se

mecul cunoștinței limbilor clasice, acela nu va înțelege noima și rostul culturii noastre de azi, acela nu va înțelege noima și rostul luptelor culturale de azi, nici legătura ce este între ziua de ieri și de azi și între ziua ce o să vină, acela, cum s'ar zice, nu poate să aibă sentimentul istoric al evoluțiunii noastre culturale, care întregă se întemeiază pe cultura antică elino-romană și din ea izvorește. Un astfel de individ — și avem destul în viață — va fi o continuă pacoste în viața publică, lipsit de însuflețire pentru ideal, de pricepere pentru trecut, va pune zilnic bețe în roatele progresului și cu orizontul îngust al vederilor sale la urma urmelor va fi delăturat și călcat ca un netrebnic. Idealiștii și entuziaștii, generații și desintereși în cauzele publice ies de obicei din rândul celor cu cultură clasică și iarăși materialisti reactionari, ariviștii seci de obicei din rândul celor ce nu au avut ocazie să intre cu sufletul lor în vraja vremurilor antice.

Nu mă pot extinde mai departe asupra acestei chestiuni cu ocazia de azi. Dar o cercetare mai departe ne-ar convinge, că un om lipsit de cunoștințele fundamentale din oricare obiect de învățământ propus în gimnaziu, — nu ne presintă o intelectualitate completă și în scurt timp se va manifesta ca o cvantitate neglijabilă în munca intelectuală a unui popor.

violează principiile și drepturile depuse în §. 70, o astfel de procedură, care depășește cercul de activitate al acestei înalte corporațiuni și în consecință violează constituțiunea.

»Iar ca, în calitate de deputați delegați ai dietei Croației, Slavoniei și Dalmației, prin participarea noastră la desbaterea acestui proiect de lege să nu sancționăm amestecul anticonstituțional în drepturile fundamentale ale regatului croat și astfel și suma constituțiunii țării de sub coroana Sf.-ului Stefan — fără să ne mai importe felul cum a fost adoptat proiectul de lege în Cameră —: suntem nevoiți, solemn protestând contra prezentării acestui proiect de lege, să părăsim casa magnaților declarând, că la caz că înalta corporațiune va adopta acest proiect de lege, nouă, deputaților delegați ai dietei croate nu ne rămâne alta decât să facem înțierea și pe mai departe a mandatelor noastre pendentă de hotărârea dietei Croației, Slavoniei și Dalmației“.

În răspunsul său la această declarațiune ministrul Kossuth, zice, că nu poate fi vorba că s'a viola drepturile Croaților. Din contră proiectul le acordă favoruri însemnate. Renunță de a-i mai putea convinge pe Croați.

După discursul lui Kossuth cei trei magnați croați, câți erau de față: contele Kulmer, Tomisits și Nicolits au părăsit sala.

Cronica din afară.

Foamete și răscăleală în Rusia. »Berliner Tageblatt« află din Petersburg, că în șapte guvernăminte ale imperiului nu va fi în anul acesta vorbă de seceriș. În multe părți recolta este cu totul compromisă. Ministrul de interne a cerut guvernatorilor din ținuturile respective să înștiințeze guvernul de numărul țăranilor, cari vor avea nevoie de ajutoare. În guvernământul Kursk în trei cercuri țăranii s'au răscăleat și au devastat mai multe domenii.

Intrevederea dintre miniștrii Tittoni și Aehrenthal. Consiliul de miniștrii italian a dat ministrului de externe Tittoni instrucțiuni, ca cu prilejul întrevederii sale cu baronul Aehrenthal să-l câștige în favoarea următoarelor propuneri: 1) Acțiunea poliției internațională să se extindă și asupra altor ținuturi turcești în afară de Macedonia. 2) Ținuturile de coastă, dalmațiene și albaneze să fie aduse în ordine de poliție marină. 3) Să se examineze raporturile interne ale Serbiei și să se ia măsuri defensive în cazul când s'ar descoperi în Serbia influențe turburătoare asupra păcii din Balcani.

Turburări în Odessa. »Vossische Zeitung« află din Petersburg următoarele: Odessa a ajuns iar pe mâna bandelor negre. Drumetii sunt oprii pe străzi de membrii »Ligei adevăraților ruși« sunt buzunăriți și maltratați apoi. Zilele trecute banda aceasta a făcut mai multe perchezițiuni pe la casele evreilor și au ucis în același timp un evreu, iar șase sunt grav răniți.

Pentru pacea japoano-americană. Amiralul japonez lamamoto, care se află de câțva timp în Anglia, a plecat spre Washington. Ambasadorul japonez din acest oraș a organizat în onoarea amiralului un dejun, la care au participat toți demnitarii japonezi. Amiralul lamamoto a invitat apoi pe toți ziaristii aflători la Washington și le-a

Resumez deci: în școalele medii și în deosebi în gimnaziu toate obiectele de învățământ sunt de însemnată egală pentru câștigarea unei culturi generale; lipsa oricărui obiect înseamnă un gol în cultura generală. Orice clasificare a obiectelor de învățământ din punct de vedere utilitar este o greșală bazată pe necunoașterea tipului școlar al gimnaziului, și confundarea lui cu școalele practice-speciale, din cari gimnaziul însă nu face parte.

A doua greșală mare, pe care o comit aceia cari impart obiectele de învățământ în folositoare și nefolositoare, am amintit, că este în faptul, că ei uită partea morală a lucrului.

Pentru unul ca aceștia numai aceea este folositor în viață, ce se poate traduce îndată în folos material, în avere, în bani. Limba germană îi folositoare, pentru că fără de cunoașterea ei nu ar putea ajunge la un anumit câștig, ce-l are numai din faptul că știe nemțește. Aritmetica elementară i-i de folos, căci fără de ea poate să-l tragă ușor pe stoaară ori-cine în orice afacere de bani. Cunoașterea limbii maghiare îi cruță multe cheltuieli, pe cari altul, care nu o știe, trebuie să le facă în schimbul neștiinței sale.

Ei, dar viața noastră e dublă, precum și ființa noastră dublă este. Noi trăim două vieți: o viață fizică materială și una intelectuală-morală, ca unii ce avem trup și

adresat următoarele cuvinte: Domnii mei, doresc din suflet ca d-voastră să contribuiți cu toată priceperea voastră la menținerea păcii între ambele state. Noi japonezii vom pace. America de vreme îndelungată a fost în relațiune cele mai prietenești cu Japonia, și e cu neputință ca o furtună neașteptată să distrugă vechile legături de prietenie. Depinde numai de pana d-voastră, depinde de modul cum veți trata acum raporturile între ambele state — ca un războiu să fie înlăturat. Cred că ziaristii din Statele-Unite sunt foarte prevăzători în această grea chestiune.

STIRILE ZILEI.

— 30 Iunie v.

Incheierea anului școlar la școalele secundare române din Brașov s'a făcut ieri Vineri cu solemnitatea obicinuită. După oficierea serviciului divin în biserica sf. Nicolae un public numeros și ales s'a intrunit în sala festivă a gimnaziului, unde după cântarea unei frumoase rugăciuni de către corul elevilor sub conducerea d-lui profesor G. Dima, d-l director V. Onițiu a rostit discursul de încheiere, pe care îl publicăm la alt loc al numărului nostru de astăzi. După discursul d-lui Onițiu, care a fost călduros aplaudat de cei prezenți, corul elevilor a cântat din nou două compoziții frumoase, cari s'au distins prin o executare și nuacare admirabilă. Jirigenții și coriștii au fost distinși cu bogate aplauze. În urmă a luat cuvântul părintele Dr. V. Saftu, care relevază cu satisfacțiune progresele din an în an tot mai frumoase ale școalelor secundare române, invită pe profesori să cultive în munca lor adevătoasă pentru luminarea elevilor, dragostea frățască, baza de căpetenie a ori cărui progres adevărat, îndeamnă pe elevi să țină cu sfințenie la biserica și școala românească și laudă pe elevii cari s'au distins în studii.

A urmat apoi premiarea elevilor prin cărți folositoare. Au fost premiați pentru progres în studii din cl. I gimnazială elevii Lucian Blaga, Octavian Giurgiu și Gh. Popa, din cl. II gimn. Octavian Pușcariu, Teodor Sălăgean și Gheorge Sglimbea, din cl. III gimn. Dumitru B. Brt, Horia Giurgiu și Gheorge Ciunciu, din cl. IV gimn. Ioan Pleșa, din cl. I reală Ioan Moarcăș, Pantelimon Dobrea și Const. Bohățian și din cl. IV reală Vasile Voicu. Premiul moralității din fondul premiilor jubilarie înființat de d-l A. Barseanu s'a acordat elevului Vasile Tampa din cl. VII gimn. Din fundațiunea d-nei B. St. Blebea au fost premiați pentru progres în muzică elevii Ogea N. și Birt D.

După aceasta frumoasa serbare s'a încheiat.

Un foc a izbucnit Joi seara pe la oarele 5½ în fabrica de parchete a d-lui Beer din str. Prundului. Focul s'a iscat în una din încăperile fabricii, în care se uscă lemnele de parchet la o căldură de 40 grade produsă prin aborul, care trece prin niște țevi. Focul s'a putut localiza de-abea pe la oarele 10½ seara după-ce s'au scos afară o parte mare din lemnele așezate spre uscarea și după-ce s'au făcut mai multe găuri în zid.

Dame române pedepsite pentru agitație. Zărele maghiare au colportat nu de mult știrea, că d-nele Vlad, mama și soția de-

avem suflet. Și numai un ignorant și păcătos poate stăruia în mod exclusiv la interesele materiale ale vieții sale neglijând cu totul pe cele intelectuale morale. Armonica culturiare împreună a elementelor vieții noastre fizice-materiale și ale vieții noastre intelectuale morale este și poate fi singura cale spre fericire în lumea pă-mantească. A disprețui și a bagalaliza deci acele obiecte de învățământ ale școalei, cari tind îndeosebi la dezvoltarea vieții noastre intelectuale morale, — înseamnă a ne deosi, înseamnă a nu înțelege interesele noastre de viață.

Iată dar, că este o părere cât se poate de greșită, pe care trebuie s'o combatem cu toată tăria unei convingeri luminate, părerea acelor, cari clasificând obiectele de învățământ din școalele medii le impart în folositoare și nefolositoare și pretind de la profesori a le da o importanță relativă, ear pe școlari îi îndrumă a nu le cultiva cu același interes și cu aceeași stăruință. — — —

Învățați da, vă zicem iubiților elevi, cu toată siliința de opotrivă toate obiectele de învățământ ale școalei, căci toate vă sunt de cel mai mare folos. *Istoria naturală, fizica și geografia*, făcându-vă să cunoașteți tovarășii de viață ai pământului nostru și ai universului, vă umple sufletul cu admirațiunea naturii, din a cărei înființat vă face să înțelegeți că sun-

Băile minerale vindecătoare din Elöpatak

au efect deosebit contra boalelor de stomac, rinichi, ud, mitră, ficat și splină, șoldină, reumatism, constipație, precum și contra boalelor cari se desvoltă din nervositate. Cura cu renumita apă de beut Elöpatak, urmata după ordinațiunea medicală, împreună cu băi reci și calde, masaj, gimnastică svedică, trai dietetic dă rezultate foarte favorabile. Sesonul băilor dela 15 Mai până la 15 Septembrie. Stațiune de cale ferată Feldioara (Földvár) și Sepsi-Szt. György cu comunicație ieftină de trăsuri. Locuințe și întreținere ieftine și elegante. Pentru sesonul prim din 15 Mai până în 15 Iunie și al doilea dela 20 August până în 15 Septembrie se plătește numai jumătate din taxa pentru cură și muzică. Locuința cu 50%, întreținerea mult mai ieftină. Apa minerală Elöpatak ocupă primul rang între apele minerale alcaline ce conține alcooloid de fer se folosește și ca doftorie de casă, și e foarte plăcută amestecată cu vin, sau ca beutură răcoritoare. In străinătate precum și în țară să consumă anual mai mult ca un milion de sticle. Locul de trimitere Elöpatak și în cele mai multe orașe și case de comerț en gros. — La dorința se trimite și prospecte franco.

Directiunea.

Publicațiune de licitațiune.

Pentru darea în lucrare a 13 ferestri dupli la edificiul gimnazialului gr. or. român din Brașov să va ținea licitațiune în cancelaria Eforiei centrale vineri în 13/26 Iulie 1907 la oarele 10 a. m.

Schițele și devizelo acestei lucrări să pot vedea până în ziua licitațiunei în cancelaria Eforiei școlare. Brașov, din ședința Eforiei școlare, ținută la 23 Iunie 1907.

Eforia școlaelor centrale rom. ortodoxe din Brașov.

Pentru morburī de stomac!

Celor ce prin recelă, inbuibare, mncării greu de mistuit, ferbințeli, prea reci, séu viață neregulată și'au tras un morb de stomac și anume:

Catar de stomac, cărcei, dureri, mistuire rea, se recomandă un mijloc bun de casă, probat de mai mulți ani cu efect bun **Vinul de burueni (Kräuterwein) a lui Huberth Ullrich**

Vinul de burueni este preparat din burueni excelente și vindecătoare cu vin bun, întăresce stomacul și organismul de mistuire al omului. Vinul de burueni delătură mistuirea rea, și ajută la formarea de sânge sănătos.

Folosirea vinului de burueni delătură morburile de stomac deja la început. De aceea să se folosescă de timpuriu. Simptome ca: dureri de cap, răgăială, grătă, slăbiciune, vomare, dispere adese-ori după folosirea a câteva sticle de vin de burueni.

Constipația și urmările ca: neastimpăr, colică, bătaie de inimă, insomniă, congestiune la ficat, splină, hemoroide, se delătură întretăiând vinul de burueni. Asemenea curăță din stomac materii stricăcioșe prin eșirea ușorā la scaun.

Slăbiciunea, paliditatea feței, anemia, debilitatea provin adeseori din mistuire rea și din dispoziție lănăvicioșă a ficatului. Persone cari pătesc de lipsa de apetit, nervositate, durere de cap, insomnie, tângesc cu încetul Vinul de burueni dă impuls puterii de viață. Vinul de burueni excită apetitul, ajută mistuirea și hrănesce, mișcă prefăcerea substanțelor, alină nervii excitati și produce vioiciune de viață. Multime de scrisori de mulțumire confirmă acestea.

Vin de burueni se capetă în sticle a 3 cor. și 4 cor. în farmaciile din: Brașov, Săcele, Cristian, Rășnov, Codlea, Țințari, Helchiu, Bod, Feldiara, Ilyefalva, Uzon, Magyaros Nagypatak, Papolec, Zăgon, Kovászna, Beresnyó, Sepsi-Szt.-György, Bölön, Nagyajta, Baroth, Miklosvár, N.-Bacson Zsombor, Darocz, Homorod, Köhalom, Ugra, Kacza, Zsiberk, Lemnek, Báránykut, Boldogváros, Boholcz, Szásztukos, Bethlen, Sárkány, Almásmező, Zernest, Törösvár, Vajdarecse, Voila, N.-Sink, Aiud, Panticu, Kézdivasárhely, Erzsébetváros, Segesvár, Nagyszeben și în toate farmaciile din orașele mic și mari din Ardeal și din țările străine. — Farmaciile din Brașov: a d-lor Heinrich G. Obert, Victor Roth, Eugen Neustädter la „Ingerul păzitor“ Ferdinand Jekelius la „Speranța“. — Trimite 3 séu mai multe sticle cu prețurile originale, in ori și ce localitate din Austro-Ungaria.

Să se ferescă de imitație. Cereți anume **Vin de burueni a lui Hubert Ullrich.**

Vinul de burueni al meu este mijloc secret. E compus din vin malaga 450, spirt de vin 100,0, Glicerin 100,0, Vin roșu 240,0, sirop de fragi 150,0, sirop de cireșe 320,0, fincen, anason, rădăcina helen, rădăcini americane, rădăcini de inzian, rădăcini calmusa a. 10,0. Aceste părți constitutive să se amestece.

Cruce séu stea duplă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta.

Nu e mijloc secret.

Vindecă și invioreză

pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a acest aparat vindecă boa-

se da imprejurării, că le vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunei sângelui, anemie, amțeli, țiuțitari de ureche, bătaie de inimă, sgăriuri de inimă, asmă, auțul greu, sgăriuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, reoală la mâni și la picloze, reumă, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bóle, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — In cancelaria mea se află atestate încurse din tóte părțile lumii, cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte examina aceste atestate Acel pacient. care în decurs de 45 zile nu se va vindeca, i-se retrimita banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu.

Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis a ése confundu cu aparatul „Volta“, de óre-ce „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaris a fost oficiu oprit, fiind nefolositor. pe când aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucii male electro-magnetice o recomandă indeosebi

Prețul aparatului mare e 8 cor.

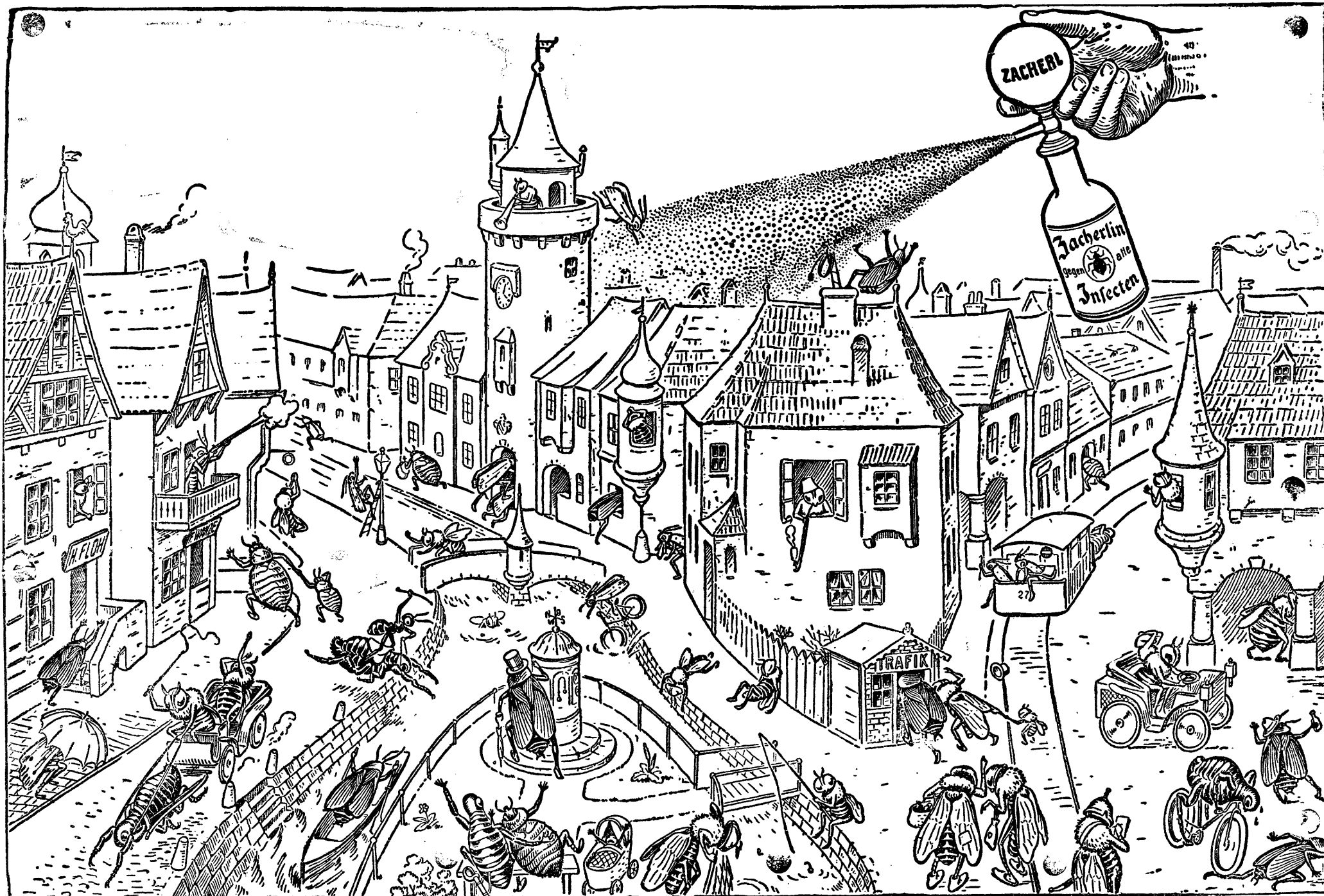
Pretul aparatului mic e 6 cor.

folosibil la morburu, cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

folosibil la copii și femei de constituție fórte slabă.

Expediție din centru și local de vëndare pentru țérș și streinătate etc.

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V. 28, Strada VADÁSZ 34, colțul strada Kálmán.

Dacă zărești „Zacherlin“ de cel renumit,
Nu-l cumpăra în hârtie invălit.
In sticle se vinde cel „veritabil“,
Cu drept de marcă, și-i admirabil.

Ce-ți vine zi și noapte intr'ajutor
Și te ferește de plaga insectelor.
Ca să te convingi mai pe deplin
Cantă după placatul lui Zacherlin,